

PLAZOVI V ZIMI 1998/1999 PO SVETU IN DOMA

VEČINO PLAZOV SPROŽIJO ŽRTVE SAME

PAVLE ŠEGULA

Za pregled nesreč in varstvo pred snežnimi plazovi je med gorskimi reševalci v svetovnem merilu pristojen Zbor delegatov Mednarodne komisije za reševanje v gorah oziroma njena Podkomisija za plazove – PRP-MKRG. To srečanje, žal, ne zajame vsega, kar se pozimi zgodi v deželah-članicah MKRG in še manj drugod po svetu. Zadnji zbor je bil od 22. do 25. septembra 1999 v Sonthofnu na Bavarskem v Nemčiji.

V razpravah je sodelovalo preko 30 udeležencev, ki so zastopali okrog 20 organizacij iz 15 držav: Anglije, Avstrije, Češke republike, Francije, Italije, Kanade, Liechtensteina, Nemčije, Norveške, Poljske, Slovaške, Slovenije, Švedske, Švice in ZDA.

Zasedanje podkomisije je v odsotnosti predsednika vodil g. **François Sivardière**, direktor francoskega Združenja za raziskave snega in plazov (ANENA). Delegati so se uvodoma poklonili spomenu preminulega člana GRS Južne Tirolske in prevajalca podkomisije **Hendrika van den Driescha**, nekaj poslovnih besed mu je namenil tudi dotedanji vodja skupine za plazovne pse **Peter Oggi**, ki ga je zastopal njegov naslednik **Axel Budde**, predstavnik SAC. Slovensko GRS je zastopal načelnik PRP-GRS **Igor Potočnik**.

Preletimo na kratko potek zasedanja!

STATISTIČNI PREGLED SMRTNIH ŽRTEV SNEŽNIH PLAZOV V ZIMI 1998/1999

Število preminulih v snežnih plazovih v deželah-članicah IKAR je poskočilo na 209 in je precej večje, kot je bilo v preteklih letih. Stanje je razvidno iz preglednice.

Vzrok za povečanje števila smrtnih žrtev je 74 preminulih v zgradbah, ki so jih v zimi 1998/99 in zlasti februarja 1999 v avstrijskih, francoskih, italijanskih in švicarskih Alpah zasuli snežni plazovi. Umrli predstavljajo kar 35,4 odstotka vseh žrtev – mnogo preveč, če pomislimo, da bi morali naseljeni kraji že davno biti povsem na varnem. Stvarnost kaže, da to še daleč ni res. Samo nekaj več padavin, viharji vetrovi, mešanje snežnih in dežnih padavin – in že nas pestijo katastrofe mednarodnih razsežnosti. Po letu 1975 je število mrtvih zaradi plazov že tretjič prekoračilo 200: pozimi 1984/85 se je dvignilo na 224 in v zimi 1985/86 na 204.

Med nesrečami smučarjev (39 odstotkov), ki še kar vodijo na seznamu žrtev, se je po dolgem času znašlo troje mrtvih iz Andore. Če odmislimo nesreče na cestah in v zgradbah, je število tipičnih žrtev – gornikov in smučarjev – celo za tri manjše kot prejšnjo zimo. Zaradi večjega števila športnikov z motornimi sanmi v visokogorju je, razumljivo, tudi večji odstotek (6,2%) žrtev med sankaci.

PREGLEDNICA

Država	Smučarji				v zgradbah	prometnice	na saneh	drugod	skupaj	
	turni	zunaj	na alpinisti	smučišča					mrtvih	psov
	smučišča	smučišču	peš							
Andora	0	3	0	0	0	0	0	0	3	9
Avstrija	5	1	2	0	41	0	0	1	50	215
Bolgarija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
Češka republika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Francija	9	21	1	1	12	0	0	0	44	150
Hrvaška	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?
Italija z Južno										
Tirolsko	7	0	0	4	1	0	0	0	12	180
Kanada	2	1	0	0	9	0	0	5	17	?
Liechtenstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Nemčija	3	0	0	0	0	0	0	0	3	43
Norveška	1	0	0	0	0	0	0	0	1	163
Poljska	0	0	0	5	0	0	0	0	5	15
Slovaška	0	0	0	1	0	0	0	0	1	16
Slovenija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40
Španija	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Švedska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28
Švica	7	7	0	5	11	6	0	0	36	320
Velika Britanija	0	0	0	5	0	0	0	0	5	?
ZDA	8	5	0	1	0	0	13	5	32	75
Skupaj	42	38	3	22	74	6	13	11	209	1279
Odstotkov	20,1	18,2	1,4	10,5	35,4	2,9	6,2	5,3	100	–

Velika škoda je, da pregledi nesreč zajemajo samo smrtno žrtve. Čeprav je jasno, da je preživelih vsaj dvakrat več, statistiki in varstveniki ne vidimo rešitve, ker podatkov pač (skoraj) ni!

O DELU DVEH SKUPIN

54 vodnikov plazovnih in reševalnih psov iz vrst članic MKRG (IKAR) se je sestalo med 14. in 18. majem 1999 v St. Jakob-Pfischu pri Sterzingu na Južnem Tirolskem. Glavna tema je bilo iskanje pogrešanih v gorah. V zanimivih predavanjih so obravnavali teorijo in prakso iskanja pogrešanih v gorskem svetu. Obravnavali so tudi odnos do plazovnih psov v različnih državah, ki npr. v Italiji nikakor ni posnemanja vredno. Domenili so se, da se spet srečajo leta 2001 v Švici.

Skupino za preventivo, ki je pred leti nastala po prizadevanjih dolgoletnega norveškega člana PRP-MKRG **Nilsa Faarlunda**, vodi francoski delegat **Jean Paul Zuanon**. Ta ni imel poročati nič razveseljivega, saj se srečanja skupine udeleži komaj omembe vredno število delegatov. Vzrokov je najbrž več. Potovanja niso poceni, ljudi, ki so v ta namen pripravljeni žrtvovati svoj prosti ali službeni čas, pa je tudi vse manj.

Če objektivno ocenim cilje te skupine, brez posebnega truda ugotovim, da v bistvu ne gre za nič drugega kot za program PRP-MKRG; morda je le malce bolj razdeljen po predalčkih. Gre za vse tisto, kar naj preprečuje nesreče, olajša in pospeši iskanje zasutih in poveča število preživelih. O vsem tem pa Nils, Zuanon in še kopica drugih – med njimi tudi jaz – neumorno, spontano in organizirano pišemo, razglabljamo, svarimo, razlagamo, prevajamo, seznanjamo rojake z novostmi, jih spodbujamo k nakupu in uporabi zaščitne opreme. Zakaj potiskati naprej skupino zaradi skupine, če ni potrebna in že brez nje storimo vse, kar nam prihaja na misel? Čisto vsega tako in tako nikoli ne bo in če – kar je najpomembnejše in hkrati žalostno – kot do sledi ljudje tudi v prihodnje ne bodo dosti bolj pridno sledili našim navodilom, jih bodo še naprej po njihovi krivdi odnašali in ugonabljali plazovi.

Morda je bila sploh zgrešena že pobuda za ustanovitev, ker je Nils v svoji vnemi prehitel razvoj, ko se mu je v osemdesetih letih zdelo, da PRP-MKRG stori premalo za preprečevanje nesreč. Morda je imel prav, a če pomislim, kaj vse počnemo in storimo, da bi bilo manj gorskih ali avtomobilskih nesreč, teh pa je kljub vsem objektivnim naporom vedno več, ne pa manj, potem se ne splača pretiravati s prenapihnjeno organiziranostjo.

PLAZOVNI BALON IN PLAZOVNA ŽOLNA

V uvodu je **Peter Aschauer** predstavil izboljšave svojega plazovnega balona ABS.

Statistiko v plazovih zasutih ljudi, opremljenih s plazovnim balonom, ureja **F. Tschirky** iz EISLF, Davos. Ve se, da nihče od ponesrečencev, katerim je uspelo pravočasno napihnuti balon, ni bil v celoti zasut. To pomeni, da se jih po nesreči brez težav opazi na površini plazovine, ker je na površju bodisi človek, bodisi balon. Ve

se še, da so možnosti za preživetje v plazu veliko večje, če žrtev ni povsem zasuta in jo lahko hitro najdemo že s sprehodom po plazovini.

Žal je iz dosedanjih podatkov videti tudi to, da lastnikom balona ne uspe vselej aktivirati, čeprav grozi plaz. V teh primerih žrtev ni aktivno sodelovala (ni potegnila ročice za napihovanje balona), bodisi da si ni bila na jasnem, da je to treba storiti, ali pa se tega ne da storiti tako lahko, kot je videti na prvi pogled.

Če upoštevam še visoko ceno balona in polnjenja kapsul s plinom, velikost in težo balona, lahko mirno priznam, da se zanj ne ogrevam. Idealno bi bilo ljudi prepričati, naj si nabavijo veliko cenejše plazovne žolne, se jih naučijo uporabljati in jih imajo o pravem času na pravem mestu pri sebi.

Preizkusi jeseni in pozimi 1998 so dali o plazovnih žolnah dosti koristnih napotkov in obstoječe naprave opredelili glede na dobre in slabe lastnosti. Žal je bilo tudi več pomanjkljivosti.

V testiranju so sodelovale le večje članice MKRG, kar je navidez olajšalo in pocenilo delo, zbudilo pa tudi slabo voljo in sumničenje nesodelujočih.

Direktor izvajalca naloge – Inštituta za raziskave snega in plazov (EISLF) v Davosu – se je z nedoslednim ravnanjem zameril nekaterim proizvajalcem plazovnih žoln (med njimi zlasti nemškemu Ortovoxu), ki so dvignili nemalo hrupa.

Vodstvo MKRG se je moralo odločiti za ponovno testiranje. Usklajevanje je bilo tokrat zaupano g. Françoisu Sivardièru oziroma združenju ANENI. Razprava se je končala z željo, naj se polemike nehajo, sprotne kritika, strokovni nadzor nad žolnami in izboljšave pa postanejo stalna naloga uporabnikov in proizvajalcev.

RESOLUCIJA PRP-MKRG

Za iskanje zasutih in reševanje iz plazov je dandanes na voljo precej pripomočkov, zato so delegati menili, da bi za potencialne uporabnike ne bile odveč določene smernice:

- Večino plazov sprožijo žrtve. Ob vsaki nesreči je nevarnost, da prizadeti ne preživi. Najbolj zanesljivo se plaz izognemo tako, da ga ne sprožimo.
- Ni reševalnega sistema, ki bi lahko povsem preprečil poškodbe ali smrt tistega, ki ga zasuje plaz.
- Najboljši pripomoček, da se izognemo plaz, so informacije, zlasti podatki o snegu in vremenu, ter opozorila o nevarnosti plazov, lastno znanje in izkušnje, dar za opazovanje in previdnost.
- Če nekoga odnese plaz, ima največ možnosti za preživetje, če ni zasut v snegu.
- Trenutno je na voljo samo en pripomoček, ki prepreči, da bi nas plaz zasul v snežni gmoti – plazovni balon.
- Kadar človeka zasuje plaz, je njegovo življenje odvisno od tega, kako hitro se reši iz plazovine. Najboljša pot, da ostane živ, je, da ima pri sebi aktivirano plazovno žolno in da mu je na voljo pomoč tovarišev, ki se s plazovnimi žolnami, lopatami in sondami čim hitreje lotijo reševanja.

- Za poklicna reševalna moštva na območju smučiš in žičnic je dober pripomoček sistem RECCO, ki omogoča najdbo tistih, ki ne uporabljajo plazovne žolne.
- Upoštevati moramo, da pripomočki, kot so naprave za iskanje zasutih in plazovni balon, ne morejo biti uspešni, če jih ne znamo uporabiti.

NEKAJ PODATKOV O DELU PRP-GRS

Naj najprej zapišem nekaj misli o delu podkomisije za snežne plazove! Po zadnji spremembi statuta GRS so načelnik in večina članov podkomisije vodniki plazovnih psov, torej predstavniki reševalske operative, ki je ob nesreči v plazu tako rekoč obvezno prisotna pri reševanju. S tem se je značaj podkomisije spremenil, v njej je le malo poznavalcev širše problematike, »teoretikov«, število sej se je drastično skrčilo.

Če smo bili poprej v podkomisiji zastopani predstavniki vseh treh vej, obveščanja o nevarnosti plazov, trajnega varstva in reševanja iz plazov, ki smo si redno mesečno izmenjali podatke o novostih in skupaj načrtovali marsikateri ukrep v skupno dobro Slovencev, sedaj tega ni več. Nosilci različnih dejavnosti smo sedaj varno zaprti vsak v svoj slonokoščen stolp osame in se

skoraj več ne poznamo. Ne trdim, da je tisti, ki najpovezuje dejavnike varstva, ravno GRS, upam pa si zapisati, da je prej tako bilo in da je bila prav GRS gonilna sila, ki je prispevala k razvoju in napredku na tem področju – kolikor ga je pač bilo. Kot samostojna, neplačana in upoštevana organizacija je pogosto upala dregniti tudi v osje gnezdo državne administracije. Dobro bi bilo, če bi nekaj ukrenila Uprava RS za zaščito in reševanje, poskrbela za povezavo posameznih panog varstva in za to, da se bo, vsaj na prostovoljni, posvetovalni in usklajevalni osnovi, če že ne drugače, nekaj dogajalo tudi na ravni države.

Naj na kratko preletimo poglobljeno opravljeno delo PRP-GRS!

Največ dela so opravili vodniki plazovnih psov, ki so skrbeli za usposabljanje vodnikov in psov in v ta namen priredili redne tečaje in preskuse znanja. Na svoje prireditve so vabili tudi vodnike Slovenske vojske (SV), policije in sosednjih držav, zlasti Avstrije. Na seznamu je 35 plazovnih psov GRS vseh razredov. Pripomniti velja, da v odseku in podkomisiji na srečo že nekaj let ni več razprtij glede vloge reševalnih psov in s tem nesporazumov s kinologi. Stvari so urejene, silnice se

namesto komentarja

DVA ZORNA KOTA NA ISTE GORE

Planinska zveza Slovenije, ena od najbolj množičnih slovenskih organizacij in doslej poleg nekaterih plezalnih klubov edina slovenska planinska organizacija, je pred časom dobila konkurenco, Gorniški klub Skala, katerega vzornik je nekdanji turistovski in pozneje alpinistični klub Skala. Gre za nekako takšno konkurenco, kot je med taborniki in skavti, ki sta v bistvu organizaciji, katerih člani negujejo življenje v naravi ter se trudijo, da bi to njihovo okolje ostalo ali spet postalo čisto.

Planinci v Sloveniji zadnjega pol stoletja in več nismo bili navajeni na kakršnokoli konkurenco v gorskem svetu. PZS je bila pri nas edina organizacija, ki se je ukvarjala s turizmom (v najširšem smislu) v goratem in gričevnatem svetu ter z dejavnostmi, povezanimi s takim obiskovanjem gor. V skoraj vseh drugih goratih državah, predvsem še v alpskih, sta bili »od nekdaj« najmanj dve taki organizaciji, ki sta imeli vsaka svoja (v dobršni meri dokaj podobna) društvena pravila, svoje planinske kočje in pota in svoja območja delovanja. Nekatera od teh društev so si v resnici konkurenčna, nekaterim gre predvsem za to, da bi imeli njihovi člani večje ugodnosti in večje varstvo na svojih gorskih poteh. Nekatere službe v

gorah pa so v marsikateri državi takointako že dolgo profesionalizirane in se jih poslužujejo člani tako ene kot druge (ter nemara še tretje in četrte) planinske organizacije, potem ko je ta njihova storitev zagotovljena bodisi z društveno članarino, bodisi s posebnimi prispevki.

Doslej »enotne« slovenske gore naj bi po mnenju nekaterih planincev kmalu postale razdeljene med planince in gornike, na gorskih poteh naj bi se grdo gledali gorski obiskovalci z majicami, na katerih bi bila upodobljena Jalovec in orel ter ustrezni napisi, na nekaterih gorskih vrhovih z določenimi oznakami naj bi prihajalo do sporov, planinske kočje naj bi postale tudi prizorišča napetih ideoloških in barvno opredeljenih razprav, planinci in gorniki naj bi drugi drugim marsikaj očitali, v nekaterih krogih naj ne bi bilo zaželeno omenjanje druge vrste planinske populacije.

V tujih gorah so takšno planinsko dvojnost že zdavnaj sprejeli kot del vsakdanjega planinskega življenja, pri nas je le v nekaterih ozkih krogih občasno slišati večidel neupravičene kritike na račun drugih. Prireditelji tako enih kot drugih se udeležujejo člani obeh organizacij, če gre predvsem za planinska slavlja, najpogosteje so člani manj številnih gorniških klubov hkrati člani planinskih društev.

Kot smo se Slovenci v vsakdanjem življenju navadili na različne poglede na družbena dogajanja in sta čisto zasebna stvar vsakega posebej njegova vera in strankarska pripadnost, se zdaj navajamo tudi na nekakšno različnost v gledanju na dejavnosti v gorah, ki pa je pravzaprav le pogled iz drugega zornega kota na isto gorsko pokrajino.

Marjan Raztresen

seštevajo, nekaj naših vodnikov je uspešno sodelovalo v mednarodnih akcijah po potresu v Turčiji.

Načelnik in posamezni vodniki so se udeležili tudi prireditve v okviru Treh dežel in PRP-MKRG.

Člani podkomisije se z isto vneto kot doslej trudijo pri izvedbi »dneva varstva pred plazovi« (DVSP). Prireditve vsako leto izvedemo na Rudnem polju na Pokljuki, kjer nam s prostori in namestitvijo bratsko pomaga Vadbni center SV, s predstavitvijo celovitega organiziranega reševanja pa tudi člani PGRS Radovljica in Jesenice.

Ob sicer nespremenjenem teoretičnem in praktičnem programu je 50 udeležencev, med njimi tudi tečajniki-kandidati za planinske vodnike D-kategorije, spoznalo tudi novejšo napotke na podlagi učenja W. Munterja (metoda 3 x 3 in redukcijskih faktorjev). Vsak tečajnik je sodeloval pri iskanju s plazovno žolno in sondo ter opravil preskus trdnosti snežne odeje po norveški metodi. Drugi dan srečanja so udeleženci pod vodstvom članov GRS opravili turnosmučarsko in pohodno turo; težišče dogajanja je bilo na varnosti v plazovitem gorskem svetu.

Dan varstva izvajamo že tretje desetletje, poleg republiške prireditve je bila letos tudi tista, ki so jo vzorno izvedli člani PGRS Prevalje (ki so o tem pisno poročali), verjetno pa še katera postaja GRS. Zadnje čase uvajajo podobno prireditve tudi v Kanadi (avalanche awareness day), o njej razpravljajo tudi v Franciji, kjer smo DVSP predstavili na mednarodnem simpoziju.

Pri nas so – nasprotno – vsako leto pomisleki, češ da naj to počne PZS, ne pa GRS – kljub temu, da so stroški minimalni, saj udeleženci krijejo sami svoje izdatke. Zato pripombe posameznih članov KGRSS res niso umestne.

Drži, da bi tudi za preventivo te vrste morala skrbeti PZS s svojimi kadrovskimi komisijami, vendar doslej ni bilo posluha. Kdor torej želi, da DVSP zamre, naj ga kar črta s programa GRS in prevzame odgovornost za škodo. Končno imamo o tem izkušnje s prireditvijo Gore in varnost. To je več let pripravljala GRS, kjer so se med posamezniki pojavili podobni ugovori, čeprav tudi v tem primeru ni bilo omenbe vrednih stroškov. Prišlo je do dogovora, da »naslednje srečanje organizira PZS«, kar se – kot je bilo pričakovati – žal, ni zgodilo. Res me zanima, kje so vzroki za tako ozkost, neučinkovitost in pomanjkanje dobre volje, ko je vendar jasno, da gre za kakovostna, odmevna in poceni srečanja, s katerih udeleženci odnesejo dragocene napotke in bi morala biti med prvimi na programu PZS.

Dva člana podkomisije sodelujeta tudi pri pripravi elektronske verzije večjezičnega slovarja o snegu in plazovih. V pripravi je tudi ponoven natis lepaka »Pozor, plaz«.

NESREČE V PLAZU

Kljub živahni zimski dejavnosti v naših gorah nam plazovi s hujšimi posledicami prizanašajo. Smrtnih žrtev ni bilo, omenil bom le en znan dogodek, ki ga, žal, v celoti ne morem objaviti, ker nimam pooblastila, dodal pa še

dva iz letošnje zime, ki sta zanimiva in vredna pozornosti, čeprav ne sodita v obravnavano zimsko obdobje.

Plaz pod Kredarico 8. aprila 1999. Konec prvega tedna aprila 1999 se je vreme okrog Kredarice izpridilo prav tedaj, ko se je večja skupina gornikov in alpinistov odpravljala v dolino. Čas je pritiskal, megla, spremenljiv veter in skoraj 40 centimetrov novega, suhega sprjetega snega so bili slab obet skupini, ki so ji prekrizali načrte. Spricho razmer so opustili misel na smuk za Cimrom in se odločili za sestop v Krmo kot v danih pogojih še najbolj znano in morda najmanj tvegano možnost. Vremenarji so menili, da bodo razmere tisoč metrov nižje bistveno boljše, saj naj bi bila snežna meja na višini 1500 metrov. Izkazalo se je, da je na višini 1600 metrov snega še več – kar 80 centimetrov.

Po skrbnem načrtovanju sestopa so se ob 9. uri s smučmi odpravili na pot.

Srečno so prešli ozko grlo – žleb z napihanim klozastim snegom med Ržjo in Kalvarijo. Ob slabi vidljivosti zaradi sneženja z vetrom so sproti izbirali najvarnejše možnosti. Vsi so bili opremljeni s plazovnimi žolnami, počutili so se razmeroma varne.

Težavna orientacija v megli, sneženju in razpršeni svetlobi je **M. P.** onemogočila, da bi se dosledno držal izbrane trase. Že je zaslišal značilni »vuh« ob splazitvi klože in nad seboj opazil napoko. Prisebno se je znebil nahrbtnika in palic in že ga je dosegel plaz ter ga rinil pod površino. Bil si je na jasnem, kaj se dogaja, in si je dosledno, a s težavo prizadeval, da ostane zunaj plazovine. Že je kazalo, da se bo plaz ustavil, ko je začel hrumenje naslednjega plazu. Komaj je opazil bližajočo se belo gmoto, je ta že butnila vanj. Odpor je bil zaman, plazovina ga je nosila naprej. Odpela se mu je smučka. Med ugibanjem, kako in kaj, je pritisk počasi popustil, ko se je plaz ustavil, se mu je uspelo izmotati na varno.

Po brezuspešnem sondiranju in iskanju izgubljene opreme je skupina kljub številnim snežnim pastem srečno sestopila v dolino.

Sile narave so bile močnejše od načrtovanja, pameti. Sneg in menjajoč se veter sta tiste dni ustvarila množico skrajno rahlo postavljenih klož. Imeli so srečo, da jim je sestop uspel brez žrtev. Čeprav bi bilo pametneje, če bi sestop prestavili, je srečen konec dokazal, da so se razmeram znali optimalno prilagoditi. Zanimivo je, da so v opisanem območju Kalvarije in pod njo plazovi nosili in zasuli že precej gornikov – opazovalce meteorološke postaje, gorske reševalce, tujce in domačine – in pri vsem tem doslej k sreči še nihče ni bil ob glavo. Doklej bo še tako?

Plaz pri Češki koči 9. marca 2000. Ta plaz ljudem ni prizadejal škode, navajam ga, ker ga je poročevalec lepo opisal in bi mu bil v manj srečnih okoliščinah lahko celo usoden, saj je 2. marca 1986 prav tam med vračanjem v dolino v manjšem plazu umrla kranjska alpinistka **Tanja Fajmut**. Spodnesel jo je bil manjši plaz in jo odnesel s seboj skozi grapo.

Alpinist **T. Tišler** je prijatelju Tomažu 13. marca 2000 opisal naslednji dogodek:

»V četrtek, 9. marca, sva z Boštjanom plezala Vikijevo svečo na Jezerskem. Med sestopom (po napačni grafi) sva zaslišala močno grmenje. Najprej sem mislil, da spet letalo krši zračni prostor, nato pa ugotovil, da gre za nekaj precej hujšega. S pobočja desno od Češke koče (če gledaš proti Grintovcu), torej z enega od grebenov Kočne, se je utrgal plaz in zgrmel čez grapast svet, po katerem poteka pot od koče proti dolini. Vse skupaj je trajalo eno do tri minute. Koridor snega v grapah je bil visok nekaj deset metrov in oblak snega, ki je nastal spodaj v dolini, je bil res velik (vsaj 50 metrov v premeru). Ko se je vse skupaj pleglo, sva videla, da je šlo za plaz sprijetega mokrega snega, ki ga je omehčalo sonce. Šlo je samo za nov sneg na površini velikosti nekaj nogometnih igrišč. Opustošenje v dolini je bilo fenomenalno, snega do 5 metrov visoko na ogromnem območju. Tam sicer poteka dostop in sestop za omejeni plaz. Vesela sva bila, da sem zjutraj bolj počasi hodil, nato počasi plezal in da sva se med sestopom izgubila. Ker so se še prožili manjši (?) plazovi z istega pobočja, sva sestopila nekoliko bolj severno in prišla na dostop za Babo (Ledinske slapove). Tam je bilo varno.

Zaradi tega doživetja sem se za en konec tedna odpovedal hribom.

Slap je bil lep.«

Poznavalci sveta okrog Češke koče, zlasti Jezerjani, pač vedo, zakaj se je pozimi pogosto izogibajo. Pred vojno tam pozimi skoraj ni bilo žive duše!

Plaz v Jalovčevem ozebniku 24. aprila 2000. Postaja mejne policije Kranjska Gora je 24. aprila 2000 zabeležila naslednje: »Postaja GRS Rateče je 24. aprila 2000 ob 14. uri sprožila reševalno akcijo nad Tamarjem, kjer naj bi plaz zasul najmanj enega človeka, v skupini na gori pa naj bi bilo pet ljudi. Ob 14.15 je bilo sporočeno, da se je planinec sam izkopal iz plazu.

Ugotovljeno je bilo, da sta proti vrhu Jalovca plezala državljana Italije **Robert Joseph Wright** in **Michele Tomaselli**. Med plezanjem se je vsul plaz snega in pri tem odnesel s seboj Wrighta, kateremu se je uspelo obdržati na vrhu plazu. Iz plazu se je izkopal sam. V nesreči je utrpel poškodbo desnega gležnja. Bil je odpeljan v Planico, od tu pa je na lastno željo odšel v Italijo. Tuja krivda je izključena.«

GOSPODARICA IN PES HEIKO NA PRIZORIŠČU KATASTROFALNEGA PLAZU

POROČILO O REŠEVANJU ✓

SILVIA KATHREIN*

O katastrofah v plazoviti zimi 1999 so nas sproti seznanjala sredstva javnega obveščanja, posnetke nekaj prizadetih krajev smo si nazorno ogledali na televizijskih zaslonih, marsikdo je spremljal dogodke prek interneta, o reševanju in posledicah ujme je bilo pisano tudi na straneh našega glasila.

*Reševalce po svetu povezujejo skupni cilji, delo in solidarnost, zato je slovenska GRS ponudila pomoč avstrijskim tovarišem. Pokazalo se je, da ta ni bila potrebna, saj niso v polovici avstrijskih zveznih dežel mobilizirali niti svojih enot. Bili pa so hvaležni za pripravljenost in so nam kasneje postregli s številnimi koristnimi podatki, med katerimi je tudi poročilo gospe **Silvije Kathrein** iz Galtür. Vsebinska me je ganila, saj ima zaradi svoje odkritosrčnosti in neposrednosti nekakšno nenavadno, že kar umetniško sporočilnost. Zato sem se odločil, da ga predstavim tudi bralcem Planinskega vestnika; gospa Silvija mi je to prijazno dovolila.*

Naš pes Heiko, črni belgijski ovčar, je bil star ravno dve leti. Izšolali smo ga za plazovnega psa. Preteklo jesen sta s soprogo opravila prvi delni izpit. Šolanje sem bila sicer spremljala in poznala delo, nikoli pa si nisem mislila, da bom kdajkoli sodelovala v resnični akciji. Vendar se je moralo zgoditi drugače.

Zaradi izjemnih snežnih padavin je bila cesta v dolini Paznaun že teden dni zaprta. Mož je bil odsoten. Prepozno je bil zvedel, da bo cesta zaprta, zato je moral ostati pri svojem delodajalcu v Kapplu.

Bil je torek, 23. februarja 1999. Snežni vihar je divjal brez prestanka. Nenadoma nas je okrog 16. ure zagrnila tema. Takoj nato je zatulila sirena. Živčno sem taval

Lavinski pes Heiko – v akciji Galtür 1999 je našel šest zasutih v uničevalnem plazu.

* Silvija Kathrein, Dorfblick 58a, A-6563 Galtür; prevedel Pavle Šegula, Suška 34, 4220 Škofja Loka